

ДОКЛАД ЗА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ

Резултат: WP2/A1

Co-funded by
the European Union

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

Съдържание

1. Данни за бежанците и пазара на труда.....	3
1.1. Информация за участието на бежанците на пазара на труда	3
1.2. Стратегии и политики за интеграция на бежанците на пазара на труда.....	4
1.3. Текущо състояние, тенденции в работата и професиите за бежанци.....	5
1.4. Извод.....	7
2. Основните предизвикателства, свързани с психичното благополучие и/или психичното здраве, пред които са изправени бежанците по отношение на навлизането на пазара на труда в техните области на компетентност или в зависимост от образователния им статус.....	9
2.1. Какви са настоящите предизвикателства, пред които са изправени бежанците в ЕС?	9
2.2. Как миграцията, войната или други травматични събития са повлияли на психическото и емоционалното благосъстояние на бежанците в тези страни?	10
3. Пропуски между политическите инициативи, вече съществуващите практики или проекти и предизвикателствата, пред които са изправени бежанците, особено по отношение на психичното благополучие и/или психичното здраве.....	13
3.1. Какви са пропуските или областите за подобрене в настоящите услуги и подкрепа, достъпни за бежанците в нашите страни?.....	13
3.2. Има ли някакви специфични ресурси или интервенции на разположение за справяне с нуждите на психичното благосъстояние и / или здраве на бежанците в тези страни?	14
4. Знания или обучения, предоставяни на професионалисти, работещи с бежанци ..	17
4.1. Какво, основано на доказателства, разбиране е събрано по отношение на въздействието на миграцията, войната или травматичните събития върху бежанците в тези страни?	17
4.2. Има ли някакви специфични ресурси или интервенции на разположение за професионалисти, работещи с бежанци по отношение на нуждите на психичното благополучие и / или психичното им здраве?	18
4.3. Как могат обучители и професионалисти да подкрепят по-добре бежанците в нашите страни, като се вземат предвид уникалните предизвикателства, пред които те са изправени?	19

1. Данни за бежанците и пазара на труда

Интеграцията на бежанците на пазара на труда е ключов аспект на успешното им преселване и крайъгълен камък на проекта **NewFuture**. Този раздел разглежда предизвикателствата и възможностите, които бежанците срещат на пазара на труда, като подчертава стратегиите и политиките, които подкрепят тяхната икономическа и социална интеграция.

1.1. Информация за участието на бежанците на пазара на труда

Според годишния доклад за 2022 г. на Публичната служба по заетостта на Австрия (AMS) 34 720 признати бежанци и лица, отговарящи на условията за субсидиарна закрила, са били регистрирани като безработни в AMS или са преминали курс на обучение в AMS. Това означава 10,4 % от всички безработни регистрирани лица и лица, участващи в курсове за обучение.

Според статистическия доклад за предоставянето на убежище, издаден от австрийското федерално министерство на вътрешните работи, водещите страни на произход на бежанците в Австрия от 2015 г. до август 2022 г. са следните: Сирия, Афганистан, Ирак, Пакистан и Индия.

Проучвания и изследвания на интеграцията на бежанците на пазара на труда в Австрия показват, че бежанците са изправени пред значителни пречки при намирането на работа. Проучване, проведено от Австрийския институт за икономически изследвания (WIFO), установи, че бежанците са по-склонни да изпитват безработица и имат по-ниски нива на заетост в сравнение с общото население.

Проучване за това колко успешна е интеграцията на бежанците на пазара на труда в Австрия обобщава следните констатации:

- На бежанците в Австрия им отнема почти три години повече от колкото на другите мигранти, за да излязат на пазара на труда. Това забавяне до голяма степен се дължи на ограниченията за достъп до пазара на труда, с които се сблъскват по време на процедурата за кандидатстване за убежище.
- Докато видът на първата работа е сходен за бежанците и другите мигранти, проучването установи, че стабилността на тези работни места се различава значително. Бежанците имат по-нестабилни и по-нискокачествени първи работни места.
- Това бавно навлизане на пазара на труда и ниското качество на първоначалните работни места могат да имат дълготрайни последици за успешната интеграция на бежанците на пазара на труда.

- Прехвърлянето на професионалния статус от последното работно място в родната страна на първото работно място в Австрия е изключително ограничено, въпреки че част от този статут може да бъде възстановен с времето, прекарано в Австрия.

1.2. Стратегии и политики за интеграция на бежанците на пазара на труда

Интегрирането на бежанците на европейския пазар на труда включва разнообразни политически инициативи и програми, всяка от които е изправена пред уникални предизвикателства и различни нива на ефективност.

1.2.1. Преглед на съществуващите политически инициативи и програми, насочени към интеграция на бежанците

Интегрираният подход на Европейската комисия за приобщаване на мигрантите е от жизненоважно значение за успешната интеграция на пазара на труда. Тя обхваща подобряване на политиките на ЕС, насочване на финансирането към устойчиво приобщаване, създаване на висококачествени възможности за заетост и гарантиране на социалното приобщаване на уязвимите мигранти (ЕК, 2019 г.). ЕС и неговите държави членки стартираха няколко инициативи за подпомагане на интеграцията на бежанците на пазара на труда.

- Инициативите на ЕС като Eurodiaconia са насочени към предоставяне на целенасочена подкрепа, насърчаване на развитието на умения и насърчаване на междусекторното сътрудничество (Eurodiaconia, 2020).
- Планът за действие на ЕС за интеграция и приобщаване, особено за украинските бежанци, дава възможност за достъп до заетост на бежанците и търсещите убежище с платформи като "резерви от таланти" на ЕС, за да се съчетаят уменията на мигрантите с нуждите на пазара на труда (ЕП, 2022 г.).
- Европейската обсерватория за политиката по заетостта (ЕЕРО) подчертава значението на незабавния достъп до пазара на труда, но отбелязва предизвикателства като административни закъснения и ограничителни условия за издаване на разрешения за работа.
- Докладите на европейските органи подчертават интегрираните подходи към приобщаването на мигрантите, възможностите за финансиране от ЕС и разработването на политики, основани на факти (ЕК, 2019 г.).
- Специфични проекти, например Гърция, са насочени към професионално обучение за бежанци, включително картографиране на образованието, оценка на уменията и консултиране на работното място (ЕК, 2023 г.).
- Отговорът на Германия на притока на търсещи убежище през 2015 г. включва програми за езиково обучение и признаване на квалификацията, въпреки че

продължават да съществуват предизвикателства като презаписване на курсове (Институт за миграционна политика).

- Интеграцията на украинските бежанци подчертава въпроси като демографския състав, владението на език и достъпа до грижи за децата (ЕЦБ; 2023).

1.2.2. Оценка на ефективността и въздействието на тези инициативи

Градовете играят решаваща роля в миграционната криза в Европа, като предлагат услуги като езиково обучение и оценка на уменията. Те обаче са изправени пред ограничения във финансирането и предизвикателства при оценката и приоритизирането на ефективни стратегии (Институт за миграционна политика, 2017 г.).

Изследванията на Центъра за миграционна политика и Фондация "Бертелсман" разкриват трудности при оценката на последните мерки поради тяхната новост и липсата на систематично проследяване. Тези проучвания също така посочват разпокъсаността и липсата на координация при изпълнението, което предполага необходимост от взаимно обучение и общоевропейски решения (Европейски уебсайт за интеграция).

Ефективността на тези инициативи е различна в отделните държави членки. Например Естония и Литва успешно интегрираха украинските бежанци на своите пазари на труда, но езиковите бариери остават предизвикателство в страни като Ирландия (ЕЦБ, 2023 г.). В Германия въпроси като презаписаните езикови курсове и трудностите при признаването на чуждестранни квалификации изискват алтернативни работни пътеки и методи за признаване на квалификацията (Институт за миграционна политика). Усилията на Дания са насочени към преодоляване на предизвикателствата, пред които са изправени жените на пазара на труда, справяне с езиковите, културните различия и здравните проблеми (Европейски уебсайт за интеграция). Въпреки тези инициативи, бежанците често изпитват по-бавна интеграция и е по-вероятно да бъдат наети на нискоквалифицирани работни места. Това подчертава необходимостта от непрекъснато разработване и адаптиране на политиките, за да се отговори на променящите се нужди на бежанците на пазара на труда в ЕС (Европейски парламент, 2022 г.; Европейска комисия, 2019 г.).

1.3. Актуално състояние, тенденции в работата и професиите за бежанци

Пейзажът на заетостта за бежанците в ЕС е сложен и варира в отделните държави-членки. Въпреки усилията бежанците са изправени пред по-ниски нива на заетост в сравнение с гражданите на ЕС. Тези проценти постепенно се подобряват, тъй като бежанците се интегрират в приемащите страни (Съвместен изследователски център на ЕК, 2023 г.).

Равнища на заетост и модели:

2023-1-DE02-KA220-BET-000157237

- Първоначално по-ниски, нивата на заетост на бежанците се подобряват с течение на времето. Началните години са от решаващо значение, тъй като бежанците се ориентират в правни, езикови и културни бариери (Евростат, 2023).
- Приобщаващите политики на пазара на труда и стабилните програми за интеграция, като тези в Германия, допринасят за по-високи нива на заетост сред бежанците (Европейски уебсайт за интеграция, 2023 г.).

Демографски и географски вариации:

- По-младите и мъжете бежанци имат по-високи нива на заетост от по-възрастните бежанци и от жените, повлияни от фактори като гъвкавост и семейство (Евростат, 2023 г.).
- Северна/Западна Европа, включително Швеция и Холандия, показва по-високи нива на заетост на бежанците поради всеобхватните интеграционни политики (ЕК, 2023 г.).

Видове заетост и секторно разпределение:

- Бежанците често са в селското стопанство, производството и нискоквалифицираните работни места в сферата на услугите, поради незабавната наличност на работа и по-малкото езикови изисквания (Евростат, 2023 г.).
- Много бежанци, особено тези с професионална квалификация, са изправени пред несъответствие между уменията и наличните работни места, често поради предизвикателства при признаването на пълномощията.

Интеграция на заетостта във времето:

- Перспективите за заетост на бежанците се подобряват с програми за интеграция, които включват езиково обучение и признаване на умения. Страните, които инвестират в такива програми, виждат по-бързи подобрения.
- Дългосрочните проучвания показват, че колкото по-дълго бежанците пребивават в дадена страна от ЕС, толкова по-вероятно е те да намерят стабилна и подходяща за уменията им работа, подчертавайки значението на дългосрочните стратегии за интеграция (Европейска комисия, 2023 г.).

Австрия е осъществила различни действия и политически инициативи в подкрепа на интеграцията на бежанците на пазара на труда. Правителството подчерта значението на осигуряването на квалификации и умения за обучение на бежанците, с цел повишаване на тяхната пригодност за заетост (Integrationsfonds, 2018). Създадени са и програми за езиково обучение, за да се улесни придобиването на умения по немски език, които са от съществено значение за достъпа до възможности за заетост (Федерално правителство на Австрия, 2016 г.). Освен това бяха приложени инициативи като ускорени процедури за признаване на чуждестранни квалификации, за да се подпомогне

2023-1-DE02-KA220-VET-000157237

признаването и валидирането на квалификациите и уменията на бежанците (Европейска мрежа за миграцията, 2020 г.).

1.4. Извод

Този анализ разкрива, че докато предизвикателствата продължават, постепенното подобряване на нивата на заетост на бежанците подчертава ефективността на програмите за интеграция. Постоянният акцент върху разработването на политики, адаптираните усилия за интеграция и дългосрочната подкрепа са от съществено значение за засилване на интеграцията на бежанците на пазара на труда в ЕС.

Източници:

1. Andersson, et al. (2018) . Икономическа интеграция на бежанците в Западна Европа. Списание за международна миграция и интеграция.
2. Брюкер, Й. (2019). Ролята на посредниците на пазара на труда в заетостта на бежанците в Германия. Сравнителни миграционни изследвания.
3. Буркхард, С. (2018). Интеграция на бежанците на пазара на труда в Германия. IZA Институт по икономика на труда.
4. Европейска централна банка. (2023). Интеграция на украинските бежанци в еврозоната.
5. Европейска централна банка. (2023). Интегриране на украинските бежанци на пазара на труда в еврозоната.
6. Европейска комисия. (2019). Интегриран подход към приобщаването на мигрантите.
7. Европейска комисия. (2023). Установяване в доклад: Показатели за интеграция на имигранти 2023.
8. Европейска комисия. (2023). Професионално обучение за бежанци в Гърция.
9. ГД "Заетост, социални въпроси и приобщаване" на Европейската комисия. (2023). Образование на бежанците.
10. Съвместен изследователски център на Европейската комисия. (2023). Атлас на миграцията 2023.
11. Европейска обсерватория на политиката по заетостта (ЕЕРО). (н.д.). Незабавен достъп до пазара на труда за бежанците.
12. Европейска миграционна мрежа. (2021). Изследвания на бежанците на пазара на труда.
13. Европейски парламент. (2022). План за действие на ЕС за интеграция и приобщаване.
14. Европейски уебсайт за интеграция. (2016). Наемане на бежанци - Какви са възможностите и предизвикателствата пред работодателите?
15. Европейски уебсайт за интеграция. (н.д.). Преодоляване на пречките пред интеграцията на жените на пазара на труда.
16. Европейски уебсайт за интеграция. (2023). Резултати на пазара на труда на бежанците в ЕС.
17. Евродиакония. (2020). Подкрепа за интеграцията на мигранти и бежанци.
18. Евростат. (2023). Статистика на интеграцията на мигрантите - условия на заетост.
19. Евростат. (2023). Статистика за миграцията към Европа.
20. Граници в психологията. (2022). Положението на пазара на труда на бежанците в Европа: ролята на индивидуалните и контекстуалните фактори.

2023-1-ДЕ02-КА220-ВЕТ-000157237

21. Ginn, T., Resstack, R., Dempster, H., Arnold-Fernández, E., Miller, S., Guerrero Ble, M., & Kanyamanza, B. (2022). Глобален доклад за правата на бежанците за 2022 г. Бежанци International, Център за глобално развитие, и достъп до убежище.
22. Център за миграционна политика и Фондация "Бертелсман". (н.д.). Оценка на мерките за интеграция на бежанците. Европейски уебсайт за интеграция.
23. Институт за миграционна политика. (2017). Предизвикателства пред интеграцията на бежанците.
24. Норвежка администрация по труда и социалните грижи. (2017). Съседски ефекти върху заетостта на бежанците: доказателства от Норвегия.
25. ОИСР. (2019). Френският модел на интеграция на пазара на труда.
26. Персоналът днес. (2023). Работодателите в цяла Европа се ангажират да наемат хиляди бежанци.
27. Ван дер Леун, Й. (2020). Интегриране на бежанците на холандския пазар на труда. Спрингър.

Co-funded by
the European Union

8
Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (ЕАСЕА). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА.

2. Основните предизвикателства, свързани с психичното благополучие и/или психичното здраве, пред които са изправени бежанците по отношение на навлизането на пазара на труда в техните области на компетентност или в зависимост от образователния им статус

За по-добро разбиране на термините предлагаме следните две дефиниции:

- А. Психичното здраве се отнася до състоянието на психичните функции на някого, включващо липсата на психични разстройства или заболявания като депресия, тревожност, шизофрения и др. Става дума за начина, по който хората мислят, чувстват и се държат, и как се справят с изискванията на живота.
- Б. Психичното благополучие е повече за положителните аспекти на психическото състояние на човека. Това не е само липсата на психични заболявания, но и наличието на положителни качества, като например способността да се управлява стреса, да се чувствате ангажирани и целенасочени и да имате добри взаимоотношения.

2.1. Какви са настоящите предизвикателства, пред които са изправени бежанците в ЕС?

Бежанците, идващи в ЕС, се сблъскват с множество препятствия, които могат да застрашат тяхната интеграция и благосъстояние. Тези проблеми обикновено се разделят на три категории: социално-икономическа интеграция, езикови бариери и психично здраве. Самата миграция не се счита за рисков фактор за здравето, но обстоятелствата на миграцията често са свързани с физически, психически и социални разстройства на здравето.

Един от най-значимите проблеми, с които се сблъскват бежанците, е намирането на работа и постигането на икономическа самодостатъчност. Това може да се дължи на няколко фактора, включително 1) акредитация на квалификациите (бежанците могат да срещнат трудности при признаването на чуждестранните си квалификации в ЕС, което ограничава възможностите им за заетост); 2) езикови бариери (владенето на език често е предпоставка за осигуряване на заетост в ЕС, което означава, че бежанците могат да срещнат трудности при изучаването на местния език, особено ако срещат езика за първи път); 3) липса на трудов опит (бежанците, които внезапно са напуснали родните си страни, може да нямат трудовия опит, изискван от работодателите в ЕС). Към тях се

добавят и други ограничения за по-уязвимите хора, като жени, по-възрастни бежанци и бежанци с увреждания. Несъответствието между нивата на умения и работните места остава проблематично, заплашвайки с деквалификация и депресия.

Освен това, тъй като владеенето на език е от съществено значение за ефективната комуникация, социалната интеграция и възможностите за заетост, бежанците често се сблъскват с предизвикателства при изучаването на местния език поради: 1) ограничен или никакъв достъп до езикови курсове (бежанските лагери и приемните центрове може да не разполагат с подходящи съоръжения за езиково обучение); 2) културни различия (непознаването на местните културни норми и идиоми може допълнително да усложни усвояването на езика); и 3) психологически бариери (травмата от разселването и преселването може да попречи на мотивацията на бежанците и на фокуса, необходим за изучаването на езици).

И накрая, преживяването от разселване, травма и несигурност може значително да повлияе на психичното здраве на бежанците. Често срещаните проблеми с психичното здраве, пред които са изправени бежанците, включват: 1) посттравматично стресово разстройство (ПТСР) (бежанците, които са преживели насилие, война или преследване, могат да развият ПТСР, характеризиращо се с ретроспекции, кошмари и трудности със съня; 2) тревожни разстройства (несигурността и стресът от преселването могат да доведат до тревожни разстройства, характеризиращи се с прекомерна тревога, нервност и липса на концентрация); 3) депресия (бежанците могат да изпитат чувство на тъга, безнадеждност и загуба на интерес към дейности, които преди са им носили радост).

2.2. Как миграцията, войната или други травматични събития са повлияли на психическото и емоционалното благосъстояние на бежанците в тези страни?

Психическото и емоционалното благосъстояние на бежанците в страните от ЕС е значително повлияно от редица фактори, включително предмиграционния опит, миграционния път, следмиграционните фактори и специфичните обстоятелства.

Предмиграционните преживявания като преследване, насилие, загуба на близки и травматични събития могат да причинят тежък психологически стрес, водещ до ПТСР, депресия, тревожни разстройства и други проблеми с психичното здраве. Тези събития обикновено се свързват с бежанци, които пресичат външните граници на ЕС по нередовен начин с надеждата да създадат по-добро бъдеще за себе си и семействата си. Проучване на Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) от 2022 г. установи, че две от всеки три жени бежанки и един от всеки двама мъже съобщават за депресия, тревожност или пристъпи на паника, трудности в съня и концентрацията, загуба на самочувствие или чувство за уязвимост.

2023-1-ДЕ02-КА220-ВЕТ-000157237

Самото миграционно пътуване обаче излага бежанците на допълнителни стресови фактори, включително опасни гранични пунктове, пренаселени лагери, отделяне от членове на семейството и физическо и сексуално насилие. Тези стресови фактори могат да изострят съществуващите проблеми с психичното здраве и да допринесат за развитието на нови. През 2022 г. са засечени 330 000 незаконни преминавания на границата, а между 2014 г. и края на февруари 2023 г. 26 089 души са загинали или изчезнали при опит да прекосят Средиземно море - развитие, което предизвика от 2015 г. насам въвеждането на няколко мерки за справяне с влошаването на защитата на основните права при пристигане и след интеграция в приемащите държави.

Освен това, при пристигането си в страните от ЕС бежанците, често се сблъскват с ограничен достъп до здравеопазване, настаняване, социални услуги, дискриминация и несигурност относно правния си статут или перспективи. Тези фактори могат допълнително да натоварят психичното им здраве и благополучие. Всъщност Организацията на обединените нации и Съветът на Европа докладват за сериозни нарушения на основните права срещу бежанците в продължение на няколко години. Инцидентите включват вербално и физическо насилие, малтретиране, неуспех при спасяването, събличане на дрехите на хората, кражба на имуществото им, принудително разделяне на семейства и бързо експулсиране на търсещите убежище. Жертвите на тези нарушения понякога са уязвими хора, включително жени, възрастни хора и непридружени деца. Дори когато са изправени пред приветливо отношение, като например случая с хората, бягащи от руската инвазия в Украйна, 23% от анкетираните в разследване на FRA през 2022 г. съобщават, че все още им липсва документация, а именно паспорти, а все по-голям брой бежанци срещат трудности при получаването на документи за самоличност в приемащите страни, като се налага да се движат напред-назад между приемащите страни и Украйна. Освен това в страните от ЕС продължават да съществуват трудности при приемането, с пренаселени системи за приемане на убежище и липса на достойно и дългосрочно настаняване.

Освен това специфичните обстоятелства оказват влияние и върху психическото и емоционалното благосъстояние на бежанците, като например културни и етнически различия. Бежанците срещат трудности при адаптирането си към нова култура и интегрирането в различна социална среда, което води до чувство на изолация, отчуждение и културен шок. Езиковите бариери и невъзможността да се общува ефективно на приемащия език може да възпрепятстват социалните взаимодействия, достъпа до услуги и възможности за заетост, което засилва чувството на изолация, фрустрация и маргинализация. Например прекъсването на предоставянето на преводачески услуги на Службата за убежище през 2022 г. усложни процеса на молбите за убежище в Гърция. Освен това бежанците могат да имат силни семейни връзки и традиционна семейна структура, която се различава от нормите на приемащата страна, създавайки предизвикателства при адаптирането към новата семейна динамика и роли. Младите юноши, които са преживели принудителна миграция (нарушено образование, отделяне от родителите, свидетели на насилие), могат да бъдат особено уязвими към проблеми с психичното здраве, тъй като се адаптират към нова култура и училищна

2023-1-ДЕ02-КА220-ВЕТ-000157237

система. Тези фактори могат да окажат решаващо влияние върху тяхното развитие и благополучие. Всъщност децата, разселени от Украйна, показват трудности при интегрирането в училищата и много (29%) следват онлайн образование от Украйна, вместо да посещават училище в приемащата страна, според доклада на FRA за 2022 г.

Травматичните преживявания, като насилие, война или изтезания, могат да доведат до развитие на ПТСР, характеризиращо се с ретроспекции, кошмари, тревожност и проблеми със съня. Бежанците с ПТСР може да се нуждаят от специализирано лечение на психичното здраве. В допълнение към това, бежанците могат също да изпитат депресия и тревожност поради различни стресови фактори, включително загуба на мрежи за социална подкрепа, нарушени познати или социални структури и адаптиране към нова среда. Тези състояния могат значително да повлияят на качеството им на живот и способността им да функционират в ежедневието. И накрая, комплексната травма - като продължително излагане на травма, включително физическо, психологическо и сексуално насилие - може да има дълготраен психологически ефект, което води до затруднения при регулирането на емоциите, смущения в моделите на привързаност и нарушено самочувствие. Държавите от ЕС обаче все още са изправени пред трудности при справянето със специалните потребности от приемане, като се има предвид ограниченият капацитет за приемане като цяло и липсата на специализирани услуги за жертвите на изтезания или за хората с физически или умствени увреждания.

Източници:

1. Регионално бюро на ВКБ ООН за Европа (2023 г.). Модели на разселване, рискове за закрила и нужди на бежанците от Украйна
<https://reliefweb.int/report/poland/displacement-patterns-protection-risks-and-needs-refugees-ukraine-regional-protection-analysis-3>
2. Агенция на Европейския съюз за основните права (2023 г.). Убежище и миграция: постигнат напредък и оставащи предизвикателства
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-asylum-migration-progress-challenges_en.pdf
3. Омер Карасапан (2022). Украинските бежанци: предизвикателства в една гостоприемна Европа. Брукингс. <https://www.brookings.edu/articles/ukrainian-refugees-challenges-in-a-welcoming-europe/>
4. Дингра, Р. & Ръозе, С. (2023). Пътна карта за европейската политика в областта на убежището и интеграцията на бежанците. Поуки от отговора на Украйна. Брукингс <https://www.brookings.edu/articles/a-roadmap-for-european-asylum-and-refugee-integration-policy/>

3. Пропуски между политическите инициативи, вече съществуващите практики или проекти и предизвикателствата, пред които са изправени бежанците, особено по отношение на психичното благополучие и/или психичното здраве

3.1. Какви са пропуските или областите за подобрене в настоящите услуги и подкрепа, достъпни за бежанците в нашите страни?

Интеграцията на пазара на труда е критичен аспект на преселването на бежанци в приемащите страни в рамките на Европейския съюз (ЕС). Бежанците обаче са изправени пред значителни предизвикателства, които засягат способността им да навлязат и да успеят на пазарите на труда. Тези предизвикателства варират в различните страни, но включват:

- Предизвикателства при навлизането на пазара на труда на бежанците, които могат да се различават значително в зависимост от политиките и практиките на отделните държави от ЕС.
- Докато бежанците и другите мигранти първоначално могат да намерят подобни видове работа, първите работни места на бежанците в страните от ЕС обикновено са по-малко стабилни и с по-ниско качество. Тази нестабилност може да има дълготрайни последици върху цялостната им интеграция на пазара на труда и икономическия им успех.
- Прехвърлянето на професионалния статус от предишни работни места в родната страна към първото работно място в страните от ЕС е предизвикателство. Въпреки че някои статuti могат да бъдат възстановени с течение на времето, този процес е ограничен и може допълнително да възпрепятства интеграцията на бежанците на пазара на труда.

Интеграцията на пазара на труда също оказва силно въздействие върху психичното здраве. Значителна част от бежанците в страните от ЕС изпитват умерени до тежки психични проблеми, като жените са изложени на по-висок риск от мъжете. Травматичните преживявания по време на миграция и дискриминацията, срещани в страните от ЕС, допринасят за по-лошо психично здраве сред бежанците. Обратно, владеенето на местния език, успешната социална интеграция и интеграцията на пазара на труда и подобрените условия на живот допринасят за устойчивостта и по-добрите резултати в областта на психичното здраве.

2023-1-ДЕ02-КА220-ВЕТ-000157237

За разлика от предишните бежански потоци, новопристигналите лица от Украйна имат право да търсят работа на много по-ранен етап. Директивата за временната закрила, активирана от ЕС в безпрецедентен ход в началото на март 2022 г., предоставя незабавен достъп до заетост или самостоятелна заетост за бежанците от Украйна.

Украинските бежанци показват по-бърза интеграция на пазара на труда в сравнение с други бежански групи в рамките на ЕС. В няколко европейски страни, включително Холандия, Литва, Естония и Обединеното кралство, делът на зетите украински бежанци в трудоспособна възраст вече надхвърля 40%. Подобни тенденции могат да съществуват и на други места, особено в Полша и Чешката република, където се разглеждат краткосрочните работни места и неформалната заетост. Въпреки че значителна част от ранната заетост на украинските бежанци е съсредоточена в нискоквалифицирани позиции, несъответствията в уменията са широко разпространени.

Справянето с предизвикателствата, пред които са изправени бежанците при навлизането и успеха на пазарите на труда в страните от ЕС, изисква всеобхватни стратегии, насочени към подобряване на достъпа, стабилността и качеството на работните места, както и към справяне с проблемите на психичното здраве. Програмите за интеграция, съобразени с нуждите на различните групи бежанци, могат да играят решаваща роля за улесняване на успешната им интеграция в обществата и пазарите на труда в ЕС.

Феноменът на бежанците е многостранен и неразривно свързан с бързо развиващите се социални, политически и икономически сили.

3.2. Има ли някакви специфични ресурси или интервенции на разположение за справяне с психичното благосъстояние и / или здраве на бежанците в тези страни?

Има значителни начини, по които институциите за психично здраве и информирани за травмата знания подходи да допринесат за психичното здраве на бежанците отвъд емпатията и качествената грижа:

Първо, чрез обучение:

Обучението и продължаващото образование могат да насърчат програми за обучение по културна компетентност, съобразени с настоящите затруднения на бежанците. Тези програми могат да помогнат за деконструиране на преобладаващите предразсъдъци за бежанците, насърчавайки по-емпатично разбиране. Насоките за обучение на Канадската психиатрична асоциация (СРА) предлагат подходи, които биха могли да помогнат на службите за психично здраве да се справят с предизвикателствата, породени от настоящия приток на бежанци.

На второ място, по отношение на модела на услугите:

Поетапният подход е от решаващо значение, като се дава приоритет на неспецифичните психосоциални интервенции, докато се установи емоционална и социална безопасност. Интервенциите, насочени към основната безопасност, заетост, образование и имиграционен статут, играят ключова роля по време на преселването. Включването на обществени организации и светски хора в предоставянето на информирани за травмата интервенции, понякога виртуално, може да се окаже обещаващо. Внимателното наблюдение както на процесите, така и на резултатите обаче е от съществено значение поради потенциалните рискове.

Психиатрите, чрез модел на обществено здраве и в партньорство с други социални и медицински заинтересовани страни, могат да повлияят на вземащите решения, като предоставят информация за детерминантите на психичното здраве в постмиграционната среда. Предлагащото на защитни социални политики може да бъде от основно значение за справяне с нуждите на психичното здраве на бежанците.

И накрая, справянето с хетерогенността на позициите в психиатрията е наложително, за да се определи ролята и мандата на професията в психичното здраве на бежанците. Това включва навигиране в деликатния баланс между зачитането на индивидуалните позиции и участието в етични дебати, свързани с тази хуманитарна криза.

Въпреки предизвикателствата, специалистите по психично здраве могат да проучат иновативни възможности за предоставяне на грижи, особено във времена на недостиг на ресурси. Появяващите се данни показват, че обучен непрофесионален персонал може да осигури ефективни интервенции и може да се наложи виртуалните интервенции да се разглеждат като жизнеспособни възможности за предоставяне на грижи на голям брой бежанци с ПТСР.

Преместването като бежанец в нова страна е сложен и предизвикателен процес по много причини. Това включва отделяне и загриженост за семейството и приятелите, трудности при достъпа до здравеопазване, намиране на работа, правна несигурност по отношение на престоя в приемащата страна, забавяне на процеса на кандидатстване за убежище и социална изолация, наред с други фактори. Тези постмиграционни предизвикателства правят бежанците уязвими към проблеми с психичното здраве. Често срещани проблеми с психичното здраве, свързани с бежанците, особено бягащи от страни с военни конфликти, са тревожност, депресия, посттравматично стресово разстройство (ПТСР), соматизация, продължителна скръб (PGD).

Източници:

1. Европейски съвет за бежанци и изгнаници. Здравеопазване [Информационна база данни за убежището]
<https://asylumineurope.org/>

2023-1-ДЕ02-КА220-ВЕТ-000157237

2. Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) -
<https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-are-the-integration-challenges-of-ukrainian-refugee-women-bb17dc64/>
3. ВКБ ООН. (2022 г., 21 март). Психично здраве и психосоциална подкрепа при извънредни ситуации
<https://www.unhcr.org/mental-health-and-psychosocial-support>

Co-funded by
the European Union

16
Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (ЕАСЕА). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА.

4. Знания или обучения, предоставяни на професионалисти, работещи с бежанци

Справянето с психичното благополучие на бежанците в професионално-образователните обучения в страните партньори по проекта е от решаващо значение по няколко причини. Първо, бежанците често са изправени пред значителни предизвикателства за психичното здраве поради травма, преживяна в родните им страни и по време на пътуванията им до ЕС. Тези предизвикателства могат да възпрепятстват успешното им участие в професионално-образователни обучения и интеграция в приемащото общество. На второ място, психичното благополучие обхваща положителни качества извън липсата на психични заболявания. Чрез приоритизиране на психичното благополучие, професионално-образователните обучения могат да създадат подкрепяща и приобщаваща учебна среда, насърчавайки ангажираността, мотивацията и чувството за цел сред участниците. Освен това, грижата за психичното благополучие на бежанците може да повиши цялостната ефективност на професионално-образователните обучения чрез подобряване на способността на участниците да управляват стреса и да се адаптират към нова среда. В крайна сметка приоритизирането на психичното благополучие в професионално-образователните обучения за бежанци може да допринесе за успешната им интеграция, за подобряване на психичното благосъстояние и резултатите от психичното здраве, както и за цялостното благосъстояние в Европейския съюз.

4.1. Какво основано на доказателства разбиране е събрано по отношение на въздействието на миграцията, войната или травматичните събития върху бежанците в тези страни?

Различни ресурси и интервенции са на разположение за професионалисти, работещи с бежанци по отношение на тяхното психично благополучие и / или психични здравни нужди в Австрия, България, Германия и Португалия. Те включват психологическа първа помощ, възможности за терапия, групови интервенции, подходи, базирани в общността, психосоциална подкрепа и методи за обучение и преподаване, информирани за травмата, за обучители в професионално образователна среда. Трябва обаче да се отбележи, че достъпът и наличността на тези ресурси може да варира в различните региони или организации.

Резултатите от проучването - осъществено като част от анализа на нуждите на [проекта NewFuture](#) в страните по проекта - от професионалисти, ангажирани с подкрепата на бежанци и мигранти, хвърлят светлина върху въздействието на миграцията, войната и травматичните събития върху бежанците в новите им страни. Данните, събрани от 196-те участници, включително професионални обучители, обучители, социални работници

2023-1-DE02-KA220-BET-000157237

и правни експерти, дават ценна представа за предизвикателствата, пред които са изправени бежанците в пътуването си към интеграция. Резултатите разкриват, че травмата, проблемите с психичното здраве, интеграцията и културните различия, практическите предизвикателства и поведенческите и психологическите проблеми са ключовите предизвикателства, пред които са изправени бежанците. Разнообразните гледни точки на специалистите подчертават необходимостта от цялостно разбиране на сложността, свързана с интеграцията на бежанците, за да се улесни психичното благополучие и успешната интеграция в обществото.

4.2. Има ли някакви специфични ресурси или интервенции на разположение за професионалисти, работещи с бежанци по отношение на нуждите на психичното благополучие и / или психичното здраве?

Страните партньори по проекта предлагат различни интервенции, програми и възможности за обучение за насърчаване на психичното благополучие на бежанците и предоставяне на подкрепа, основана на доказателства. Има организации, предлагащи специализирани програми за обучение на професионалисти, работещи с бежанци и интегрирането им. Освен това организациите предлагат програми за обучение, насочени към повишаване на межкултурните компетенции на учителите в областта на професионалното образование при работа с бежанци. Важно е обаче да се отбележи, че може да има допълнителни програми и интервенции на регионално или местно ниво. На професионалистите, работещи с бежанци, настоятелно се препоръчва да разпознават възможностите за подкрепа на бежанците на всички нива и да поддържат информацията си актуална.

Освен това можем да заявим, че не е ясно и очевидно, че на всички учители в областта на ПОО, които работят с бежанци, автоматично се предоставят съответните курсове като обучение и по-нататъшно образование от работодателя.

Нашето проучване разкрива значителен пропуск в цялостните програми за обучение, специално предназначени за подкрепа на бежанците, като над 60% от анкетираните съобщават, че не са получили специализирано обучение в тази област. Въпреки това, от участниците бяха споменати различни ресурси и интервенции, които са на разположение на професионалистите, работещи с бежанци. Те включват работни срещи, семинари, онлайн курсове, сесии за супервизия, допълнителни курсове за обучение и конференции, свързани с интеграцията на бежанците. Специфичните ресурси, споменати от респондентите, включват вътрешно обучение и подкрепа, правителство и неправителствени организации, здравни центрове и болници, образователна и професионална подкрепа и лични мрежи.

Липсата на всеобхватни програми за обучение подчертава необходимостта от целенасочени усилия за повишаване на компетентността на учителите в подкрепа на психичното благополучие на бежанците.

4.3. Как могат учители и професионалисти в професионално-образователните среди да осигурят по-добра подкрепа на бежанците, като се вземат предвид уникалните предизвикателства, пред които са изправени?

Професионалистите, работещи с бежанци, са изправени пред уникални предизвикателства в професионално-образователните среди, които изискват персонализирана подкрепа и разбиране.

Резултатите от проучването показват липса на увереност сред учителите при идентифицирането и оценката на проблемите на психичното здраве и благополучие при бежанците. Стратегиите за създаване на подкрепяща учебна среда включват индивидуализирано внимание, допълнителна езикова помощ, културни дейности и адаптивни техники на преподаване. За да се отговори на многостранните нужди на бежанците, целенасочените програми за обучение, обхващащи практики, информирани за травмата, възможностите за непрекъснато обучение и техниките за самоподкрепа на преподавателите, са от съществено значение. Възможностите за съвместно обучение, механизмите за обратна връзка и достъпът до ресурси и мрежи за подкрепа също играят решаваща роля за насърчване на емпатията и разбирането сред професионалистите, работещи с бежанци.

В заключение, резултатите от проучването подчертават спешната необходимост от целенасочени дейности за изграждане на капацитет, за да се осигурят на професионалистите необходимите инструменти и знания в подкрепа на психичното благополучие на бежанците и успешната интеграция в обществото. Разнообразният опит и перспективи на професионалистите, ангажирани в подкрепа на бежанците, подчертават колективния ангажимент за подобряване на психичното здраве / психическото благополучие и успешната интеграция в новото им бъдеще. Чрез използване на наличните ресурси и насърчване на сътрудничеството могат да бъдат разработени програми за обучение, за да се отговори на сложните нужди на бежанците, като се осигури по-добро бъдеще за всички.

Източници:

- A. Партньорство по проект NewFuture (2023 г.). WP2 Доклад за анализ на нуждите